

Nieuwsbrief

Editie 2012-5

Koepel van Nederlandse
Verenigingen van Gepensioneerden

---

22 oktober 2012

Gepensioneerden dreigen de belangrijkste slachtoffers te worden van de credietcrisis

Stapelning van maatregelen brengt Nederlandse gepensioneerden in grote problemen

Het is natuurlijk bekend dat ons, gepensioneerden, een tijd van verlaging van inkomsten en verhoging van kosten te wachten staat. De credietcrisis slaat enorme gaten in het overheidsbudget. Direct via overheidsgaranties aan Nederlandse banken en zuidelijke lidstaten maar ook indirect door de economische neergang die hier het gevolg van is. We ontkomen in Nederland niet aan bezuinigingen. Hoewel: bezuinigingen? De plannen van het lenteakkoord en wat er uitlekt over de onderhandelingen tussen Rutte en Bos geven weinig hoop dat er wordt bezuinigd. Politici spreken trouwens over "beleidsintensivering" en "ombuigingen" en de laatste tijd steeds meer over "hervormingen". Wat ze bedoelen met deze eufemistische taalontwikkeling is dat ze kiezen voor lastenverhogingen voor de burger.

- Eerst daalde als gevolg van de credietcrisis de rente in Nederland tot een niveau dat sinds Karel de Grote in ons deel van de wereld niet is voorgekomen. Daardoor lopen gepensioneerden nu al zo'n vijf jaar indexatie mis. Doordat de AOW nog wel geïndexeerd wordt en de politiek alleen maar interesse heeft in de koopkrachtontwikkeling van pensioenuitkeringen tot 120% van de AOW-uitkering is hiervoor nauwelijks aandacht. Maar vast staat dat inmiddels 10% koopkracht werd ingeleverd op het aanvullend pensioen. Dat is ongeveer 5% op de totale gemiddelde pensioenuitkering.
- Inmiddels staat bijna vast dat, als gevolg van de voortdurend lage rente, grote pensioenfondsen, zoals het ABP en PME, maar ook kleinere zoals het Pensioenfonds van Océ volgend jaar gaan korten op de nominale uitkeringen.

- Dan hebben we natuurlijk nog het Pensioenakkoord. In onze lobby hebben wij veel bereikt. Vooral het feit dat het reële stelsel vrijwillig kan worden ingevoerd door de pensioenfondsen en dat een van bovenaf gedwongen overgang naar het nieuwe stelsel (het zogenoemde collectieve invaren) van de baan is, moet als een verbetering worden beschouwd. Toch zullen sommige pensioenfondsen overgaan naar het reële stelsel. En daarbij zal mogelijk opnieuw fors moeten worden afgestempeld. En blijft een pensioenfonds in het nominale stelsel dan worden daar steeds zwaardere eisen aan gesteld. Dan kunnen achterwege blijven van indexering voor jaren en verdere afstempeling niet worden uitgesloten.
- De noodzaak om de steeds stijgende zorgkosten in Nederland te betalen zal ertoe leiden dat het eigen risico omhoog gaat en dat meer moet worden betaald voor de zorg in instellingen. Omdat de kosten van de zorg het hoogste zijn bij de ouderen, zal het grootste koopkrachteffect neerdalen bij deze groep. Er wordt openlijk gepraat over het opeten van het vermogen van ouderen, dat overigens grotendeels vastligt in hun huis, dat geen vrij beschikbaar inkomen is.
- En nu is er dan het interim-rapport "Naar een activerender belastingstelsel" van de Commissie van Dijkhuizen. Als u een niet al te sterk hart hebt kunt u dat rapport beter niet lezen. De Commissie doet voorstellen voor een eenvoudiger belastingstelsel, met maar twee tariefschijven. Zo op het oog worden de tarieven van de inkomstenbelasting verlaagd. Dat mag natuurlijk geen geld kosten, stel je voor, we zouden in Nederland de ongewenste situatie krijgen dat we misschien wel een belastingdruk krijgen die lager is dan 50%! Er zijn vijf bronnen van financiering voor dit cadeau van de overheid, die de gepensioneerden raken: fiscalisering van de AOW, afschaffing van de ouderenkorting, verdere verhoging van de BTW, afbouw van de hypotheekrenteaftrek voor bestaande gevallen en aftopping van de aftrek van de pensioenpremie. In het vervolg van deze Nieuwsbrief wordt hier gedetailleerd op ingegaan. Maar u moet ervan uitgaan dat u, met een partner, beiden geboren voor 1946, met een aanvullend pensioen van ongeveer € 15.000 er structureel bijna € 2.000 per jaar op achteruitgaat. Dat is zo'n 8% netto verlaging van je pensioenuitkering! Weliswaar uitgesmeerd over 18 jaar, dus met een effect van een half procent per jaar, maar toch! En bij pensioenen die hoger zijn geldt een nog groter effect.

Laten we eens kijken wat al deze effecten betekenen. De koopkracht van gepensioneerden is door uitblijven van inflatiecorrectie al met 5% of meer gedaald. Daar komt door afstempeling voor bijvoorbeeld de Metaal nog eens 6% overheen. Effect van de zorgkostenstijging zal zeker 1% zijn. Beperking van de hypotheekrenteaftrek en nu ook fiscalisering van de AOW en afschaffen van de ouderenkorting stapelen daar op termijn nog weer zo'n 10% op. Bij elkaar bijna 25% koopkrachtverlies! En dan hebben we het nog niet over verhoging van de gemeentelijke tarieven zoals de OZB! De KNVG heeft in een brief aan de formateurs, met kopie aan relevante Kamerleden, gewezen op bovenstaande problemen. Vanwege het belang nemen we de brief in deze Nieuwsbrief volledig op.

Aan
de informateurs de heren H. Kamp en W. Bos

Utrecht, 21 oktober 2012

Betreft: belangen gepensioneerden en belastingvoorstellen

Geachte informateurs,

Bij het uitzetten van het regeringsbeleid voor de komende jaren zullen ingrijpende maatregelen op veel verschillende gebieden aan de orde moeten komen. Onvermijdelijk zullen daarbij ook belangen en verwachtingen van gepensioneerden in het geding komen.

De Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) signaleert een reeks van beleidsvoornemens, die leiden tot eenzijdige stapeling van maatregelen, die buitenproportioneel is en de draagkracht van veel gepensioneerden ver te boven gaat.

De KNVG verzoekt de formateurs en onderhandelaars voor het nieuw te vormen kabinet rekening te houden met deze ontwikkeling.

In de publieke en politieke discussie is het afgelopen jaar het zwaar vertekend beeld ontstaan, dat Nederlandse gepensioneerden relatief rijk zijn en daarom een bovenproportionele bijdrage aan de gezondmaking van de Nederlandse financiën kunnen leveren.

Daarbij wordt voorbij gegaan aan het feit, dat veel gepensioneerden met een aanvullend pensioen al geconfronteerd werden met koopkrachtdalingen tot 10% in de periode 2006-2013.

Gepensioneerden krijgen volgens de thans voorliggende plannen al te maken met hervorming van het pensioenstelsel, het jarenlang achterwege blijven van indexering, afstempeling van nominale pensioenrechten en maatregelen voor zorgkostenbeheersing.

Bij het volgen van de voorstellen voor belastinghervorming van de commissie Van Dijkhuizen komen daarbij ook nog: fiscalisering van de AOW en het schrappen van de ouderenkortingen, terwijl algemene voorstellen zoals de verdere verhoging van de BTW en beperking van de hypotheekrenteaftrek voor bestaande gevallen veel gepensioneerden ook raken.

De KNVG waarschuwt dat met fiscalisering van de AOW een einde komt aan de AOW als volksverzekering met een premiebetaling voor een recht op een ouderdomspensioen. De maximering van de aftrek van de pensioenpremie is bovendien een principiële inbreuk op de omkeerregel met vergaande negatieve gevolgen voor het pensioensparen en voor het draagvlak van ons Pensioenstelsel dat al zo onder druk staat. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat met de loongrens van € 62.000 het sparen voor een aanvullend pensioen op middelloonbasis boven 35.000 tot 40.000 euro wordt ontmoedigd.

De Koepel beseft dat hervormingen lang niet altijd zonder pijn kunnen verlopen. Daarom is een eerlijke en voor iedereen begrijpelijke verdeling van lasten van groot belang. Wij erkennen dat ook gepensioneerden kunnen bijdragen aan het gezond maken van de overheidsfinanciën, maar een evenwichtige belangenafweging op basis van realiteitszin is daarbij geboden.

De Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) is opgericht om vanuit het belang van gepensioneerden met een aanvullend pensioen op constructieve wijze mee te discussiëren over de aanpassingen die in Nederland de komende jaren moeten worden doorgevoerd om het hoofd te bieden aan de financiële crisis.

De KNVG denkt en werkt graag met u mee aan realistische plannen voor gezonde en houdbare overheidsfinanciën.

Met vriendelijke groet,

Drs. Martin van Rooijen
Voorzitter

Naar een nieuw belastingstelsel

Ofwel: hoe brengen we een volksverzekering om zeep om werkenden een cadeau te geven

Op verzoek van de kabinetsformateur heeft de Commissie van Dijkhuizen een interim-rapport uitgebracht over een toekomstige aanpassing van het Nederlandse belastingstelsel.

Een eerste schokkende conclusie is al op basis van deze speerpunten te trekken. Het was de opdracht van de commissie om scenario's uit te werken voor een eenvoudig, solide en fraudebestendig belastingstelsel. Daarbij zou de commissie zich moeten richten op drie speerpunten:

- Wezenlijke verlaging van de tarieven
- Vereenvoudiging van belasting en toeslagen
- Samenhang tussen fiscale kortingen en toeslagen

Maar de commissie kiest doodleuk voor een eigen invulling van de opdracht. De commissie kiest voor drie andere speerpunten:

- Het bevorderen van de arbeidsparticipatie door het meer lonend maken van werk
- Het in beweging brengen van de woningmarkt
- Het minder rondpompen van geld en vereenvoudiging van het stelsel

De uitkomst van het rapport is niet meer of minder dan een onteigening van de pensioenrechten van zowel de actieve werkenden als van de gepensioneerden. Hoewel de commissie een lange overgangstermijn voorstelt van 18 jaar, wordt op die termijn de AOW-premie gefiscaliseerd. Dat wil zeggen: de AOW wordt voortaan volledig uit de algemene middelen betaald en is niet meer een volksverzekering waarin werkenden betalen voor de uitkering aan gepensioneerden. Tevens worden voor werkenden de aftrekmogelijkheden voor pensioenpremies beperkt tot een pensioenopbouw van € 60.000.

Weliswaar gaan de tarieven omlaag en wordt het aantal schijven beperkt tot twee, maar die tweede schijf van 49% begint al bij circa € 62.500. Ter illustratie: In Frankrijk wordt de belasting voor de rijken verhoogd van 41% naar 45% voor de een na hoogste schijf. Die hoogste schijf begint op € 150.000. Verdien je in Frankrijk meer dan €1mln dan gaat het tarief naar 75%. In Nederland ben je dus rijk als je meer dan € 60.000 verdient, terwijl in andere landen, ook bijvoorbeeld in Duitsland, die grenzen veel hoger liggen.

De invoering van dit nieuwe stelsel mag het rijk geen geld kosten. Dus moet de burger het zelf betalen. De gepensioneerden met een aanvullend pensioen betalen door de fiscalisering van de AOW het grootste part. Voor het overige betalen alle burgers, ook de gepensioneerden. De BTW gaat verder naar 23% en de beperking van de hypotheekrenteaf trek wordt uitgebreid van nieuwe naar bestaande gevallen. En tenslotte wordt een aantal toeslagen en kortingen beperkt, zoals bijvoorbeeld de

ouderenkorting. Ook deze maatregelen hebben een negatief effect op de koopkracht van ouderen, maar ook van andere burgers. Het leidt er wel toe dat mensen die werk hebben er het meeste op vooruit gaan.

Onze conclusie: de Commissie van Dijkhuizen heeft met haar interim-rapport een monster gebaard dat moet worden bestreden. De effecten op de inkomens van mensen met een aanvullend pensioen, opgeteld bij alle andere maatregelen die in voorbereiding zijn of gepland worden, tasten de koopkracht van gepensioneerden fors aan. Meer dan van welke andere groep in de samenleving ook.

Gepensioneerden gaan, als we dit niet een halt toeroepen, de rekening van de kredietcrisis eenzijdig betalen. In het interim-rapport Van Dijkhuizen worden deze effecten zorgvuldig onder de pet gehouden. Het CPB heeft de inkomens- en koopkrachteffecten wel berekend, maar gaat voor gepensioneerden niet verder dan een inkomen van 120% van de AOW-uitkering. Het effect is dan beperkt tot maximaal -0,5% want de AOW-uitkering zelf wordt gespaard vanwege de netto-netto-koppeling. En bovendien werden de effecten berekend over de periode 2013-2017, terwijl het maximale effect bereikt wordt over 18 jaar. Zo manipuleer je de uitkomsten de goede kant uit.

Algemene Vergaderingen

De volgende AV is, zoals bekend op 15 november in het zalencentrum van "Open Hof" in Maarssen. Uitnodigingen worden zeer binnenkort verzonden. De daarop volgende AV is op 15 januari, niet zoals eerder aangekondigd op 18 januari. Dat heeft te maken met de beschikbaarheid van onze spreker Mevrouw Joanne Kellermann van DNB. Past u daarom uw agenda aan.

Septemberpakket (bijdrage Brord Wehmeijer)

Ten gevolge van economische crisis in 2008 is de positie van veel pensioenfondsen zodanig verslechterd, dat zij een herstelplan moesten opstellen waarmee de nominale dekkingsgraad na 5 jaar, dat wil zeggen 31 december 2013, op 105% zou uitkomen.

Gedurende de looptijd van het plan moet de premie niet alleen de kostprijs van de nieuwe aanspraken bevatten, maar ook een bijdrage voor herstel. Gezien de krappe loonruimte is dat een probleem. In 2011 en 2012 heeft DNB de pensioenfondsen de optie gegeven de premie niet te verhogen op voorwaarde, dat een plan zou worden voorgelegd om een dekkingsgraad van 105% te bereiken per 31 december 2013.

Ten gevolge van deze optie kunnen pensioenfondsen verdeeld worden in 3 groepen:

- fondsen zonder problemen;
- fondsen met problemen, maar die nog geen gebruik hebben gemaakt van de opties in 2011 en 2012;
- fondsen, die gebruik hebben gemaakt van de opties in 2011 of in 2012.

Het Septemberpakket, dat de Staatssecretaris na overleg met DNB, de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie heeft aangekondigd, heeft het volgende effect op voornoemde groepen:

- geen enkel effect op fondsen zonder problemen;
- fondsen, die geen gebruik hebben gemaakt van de opties in 2011 en 2012, mogen alsnog van de optie gebruik maken in 2013;
- fondsen, die gebruik hebben gemaakt van de geboden opties in 2011 of 2012, kunnen de kortingen op de aanspraken en rechten spreiden over toekomstige jaren onder voorwaarde van:
  - minder opbouw van nieuwe rechten;
  - de volledige kostprijs van de nieuwe aanspraken moet betaald worden, zij het zonder een bijdrage aan herstel;
  - een hogere levensverwachting mag niet afgewenteld worden, maar moet zich vertalen in lagere aanspraken en rechten;
  - er mag slechts geïndexeerd worden bij een dekkingsgraad van 110%;
  - sociale partners en fondsen moeten overeenstemming hebben over de opgelegde maatregelen voor 1 januari 2013.

Voor alle drie soorten fondsen geldt, dat de waarderingen van de verplichtingen aangepast wordt. Het effect is, dat de waarde van de verplichtingen zullen dalen, wat een gunstig effect heeft op de dekkingsgraad. De dekkingsgraad is immers:

$$\frac{\text{Waarde Eigen vermogen}}{\text{Contante Waarde Verplichtingen}}$$

De verplichtingen van een fonds bestaan uit de verwachte jaarlijkse uitkeringen. Dat kan een periode van 60 jaar omvatten, dat wil zeggen een opbouwfase van 25 jaar tot 65 jaar en een uitkeringsfase van 65 jaar tot bijvoorbeeld 85 jaar. De jaarlijks te verwachte uitkering moeten gewaardeerd worden op een tijdstip, zeg 31 december 2012. Dit gebeurt met behulp van een curve die DNB maandelijks vaststelt op basis van markrenten. Als DNB gaat ingrijpen op die curve heeft dit een effect op de waardering van de verplichtingen en daardoor ook op de dekkingsgraad.

DNB gaat vanaf 30 september 2012 ingrijpen in de curve. De curve is dan niet meer volledig gebaseerd op de markrenten. De curve wordt gedeeltelijk gebaseerd op schattingen. Het betreft de rente, die economen op lange termijn – vanaf 20 jaar – voorzien. Economen schatten de lange rente op 4,2%, terwijl de marktrente zich rond 2% bevindt. Door de geleidelijke inbouw van de schatting in de curve is het effect op de dekkingsgraad beperkt.

PvdA en VVD steunen het Septemberpakket. Het lijkt ongeschonden te worden uitgevoerd.

Redt het Septemberpakket de pensioenfondsen?

Inmiddels zijn de dekkingsgraden van eind september bekend zijn geworden. Het is duidelijk, dat de aanpassing die is doorgevoerd weinig effect heeft op de dekkingsgraden van pensioenfondsen. Bij het ABP bijvoorbeeld leidt de nieuwe

rekenmethode tot een stijging van de dekkingsgraad met 2,7 procentpunt. Het ABP kondigt daarom aan dat aan een korting van ½% waarschijnlijk niet kan worden ontkomen. Ook bij PME zal de dekkingsgraad hoogstens tot 93% zijn gestegen. pmt Een korting van 6% blijft hiermee voor dit fonds boven de markt hangen. We blijven met een buitengewoon onbevredigend gevoel zitten. De rendementen van pensioenfondsen zijn spectaculair. Volgens berichten in het Financieele Dagblad maakten de pensioenfondsen dit jaar gemiddeld een rendement van 10,8%. Over een langere periode is dat rendement minder groot maar nog altijd hoger dan 5%. Als dat niveau de komende decennia wordt vastgehouden zullen de kortingen die nu worden doorgevoerd alleen maar getuigen geweest zijn van een extreem voorzichtig aanpak ten gunste van de jongeren.

Bovendien blijven gepensioneerden nog met een gevoel van onzekerheid zitten over herstellen van de afstempeling als het weer goed mocht gaan met hun fonds. De KNVG heeft daarom over het mogelijke opheffen van kortingen op pensioenen bij herstel van de financiële gezondheid van het pensioenfonds en het herstel van geloofwaardigheid van de voorgeschreven rekenrente een brief geschreven aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze brief staat ook op onze website.

Kortingsbesluiten zullen, als het eenmaal zover is, niet onopgemerkt voorbijgaan. Gepensioneerden zullen zeker alle mogelijkheden gebruiken om hun pensioenfonds te wijzen op hun verplichtingen en de zorgvuldigheid die de wet eist. In dat verband is het interessant kennis te nemen van voorbeeldbrieven voor het ABP, die op onze website zullen worden geplaatst.

Het Deelakkoord en het AOW-gat (bijdrage Brord Wehmeijer)

Het deelakkoord is de overeenkomst tussen de VVD en de PvdA, om het belastingplan 2013 aan te passen. Daarin staan drie maatregelen, die betrekking hebben op het AOW-gat, t.w.:

- Overbruggingsregeling AOW-verhoging   Kosten 2013:   € 30 mln
- Schrappen voorschotregeling AOW   Minder kosten 2013:   € 10 mln
- Snellere verhoging AOW   Meer opbrengsten 2013 €   0 mln

Verschuiving ingangsdatum AOW

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2012
1	2	3	6	9	12	16	20	24

De verschuiving geschiedt in hele maanden vanaf de 65ste verjaardag.

Overbruggingsregeling AOW-verhoging

Het deelakkoord zegt hierover:

“Voor mensen die per 1-1-2013 nu reeds deelnemen in een vut- of prepensioenregeling en zich niet hebben kunnen voorbereiden op de AOW leeftijdsverhoging, wordt vanaf 2013 een overbruggingsregeling ontworpen. De regeling geldt voor deelnemers met een inkomen tot 150% WML en kent een partner- en vermogenstoets (exclusief eigen woning en pensioenvermogen). Mocht

de invoering per 1-1-2013 op praktische bezwaren stuiten, dan wordt de regeling met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2013 toegekend.”
150% WML betekent ± € 2.200 bruto/maand.

Kassa 8.10.2012

Het probleem is aangekaart in het VARA programma Kassa van 8.10.2012. Als de VUT apart gehouden is van het pensioenfonds, de VUT regeling nog loopt, maar het ouderdomspensioen nog niet is ingegaan, kan het AOW-gat worden opgevangen door het aantal maanden, dat de AOW later ingaat, de uitkering te verhogen en dit te compenseren door een levenslange verlaging van de uitkering. Als het prepensioen is ondergebracht in het pensioenfonds en het prepensioen is reeds ingegaan, kan de hierboven beschreven oplossing niet toegepast worden vanwege de Wet op de Loonbelasting. Peter Borgdorff van PFZW gaf de indruk, dat het wel zou kunnen door “de ingangsdatum van 65 jaar” te lezen als “de datum, dat de AOW ingaat”.

Het dichten van een AOW-gat van € 2.600 betekent een levenslange vermindering van het aanvullende pensioen met € 13 per maand.

Mogelijke oplossingen om het AOW-gat te dichten

Gedacht kan worden aan:

- Wetgever dicht het gat
  - Lijkt onwaarschijnlijk, gezien de staatsfinanciën.
- De sociale partners dragen bij
  - In VUT fondsen wordt wel het gat tussen eerste van de maand van de 65ste verjaardag en de dag van de 65ste verjaardag via de VUT premie opgelost.
  - Verdere bijdragen lijken onwaarschijnlijk.
- De fiscale wetgever staat toe, dat bij ingegane prepensioenen het ouderdomspensioen naar voren gehaald kan worden met compensatie over de verdere looptijd.
  - Is het proberen waard.
- Een voorschot ter hoogte van het AOW-gat wordt op verzoek toegekend en het voorschot wordt met rente terugbetaald in maandelijkse bedragen over de looptijd van het aanvullend pensioen.
  - Een voorschot gevolgd door een terugbetaling is geen fiscaal inkomen.
  - Fiscaal aantrekkelijker dan voorgaande regeling, omdat het tarief in het jaar van de 65ste verjaardag hoger is, dan in de jaren daarna.
  - Wellicht fraus legis, omdat geprobeerd wordt iets te bereiken, wat juist niet de bedoeling is van de wetgever.
- Een voorschot ter hoogte van het AOW-gat wordt op verzoek toegekend en het voorschot wordt met rente terugbetaald in maandelijkse termijnen van 20 jaar.
  - De levensverwachting bij 65 jaar is 20 jaar.
  - Een annuïteit lijkt aantrekkelijk
  - Als de pensioengerechtigde voor zijn 85ste verjaardag overlijdt, is het nog niet afgeloste deel van het voorschot verhaalbaar op de

erfgenamen. Hiertoe zou in de overeenkomst moeten worden opgenomen, dat bij overlijden het restant van het voorschot direct opeisbaar wordt. Als er een nabestaande pensioen is, zou dit restant verhaalbaar kunnen zijn op het nabestaande pensioen.

Stand van zaken werkgroepen

Op 30 oktober a.s. wordt de eerste bijeenkomst van de Werkgroep Communicatie gehouden. Een tiental vrijwilligers hebben zich hiervoor aangemeld. De bedoeling is om tot een effectieve werkverdeling te komen, waardoor het huidige (zeer) kleine team wordt ontlast. Met de Commissie Pensioenen gaat het goed. Er hebben zich enige nieuwe deskundigen aangemeld, waardoor deze Commissie nu ook een goede bezetting heeft. Het is tot nu toe niet gelukt om voor Zorg en Welzijn een werkgroep van enige omvang te vormen. Zij die zich op dit terrein deskundig achten of zij die deze deskundigheid werkenderweg zouden willen ontwikkelen worden aangemoedigd zich bij een bestuurslid aan te melden.

Redactie: Rob de Brouwer
e-mail: r.de.brouwer@knvg.nl
